

§ 58 Reviderade riktlinjer för asylsökande samt papperslösa och gömda flyktingar m. fl.

Hälso- och sjukvårdsnämndens beslut

1. Hälso- och sjukvårdsnämnden fastställer förslaget
”Reviderade riktlinjer för asylsökande samt papperslösa och gömda flyktingar m. fl.”

Ärendebeskrivning

Riktlinjerna för primärvården vad gäller hälso- och sjukvård till asylsökande samt papperslösa och gömda flyktingar m.fl. har reviderats och omfattar nu hela hälso- och sjukvården.

Bilaga

Protokollsutdrag till

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Akten

Hälsa- och sjukvård till Asylsökande samt papperslösa och gömda flyktingar mfl.

Riktlinjer för hälso- och sjukvården

LANDSTINGET
SÖRMLAND

Ersätter tidigare Riktlinjer för Primärvården avseende Hälso- och sjukvård till Asylsökande m fl. Drnr: HN-HOS08-254

Rev 2009

2009-05-20

Innehåll

Riktlinjernas syfte	sid. 3
Kulturmöten	sid. 3
Migration	sid. 3
Migrationsverket	sid. 3
Boendeformer	sid. 4
Boendeformer i Sörmland	sid. 4
Landstingets åtagande för asylsökande, kvotflyktingar, anknytningar samt papperslösa och gömda	sid. 4
Primärvårdens ansvar	sid. 5
Barn i flyktingmottagandet	sid. 5
Hälsosamtal asylsökande	sid. 6
Hälsosamtal kvotflyktingar och anknytningar	sid. 6
Läkarintyg om hälsotillstånd	sid. 6
Kontaktpersoner	sid. 7
LMA-kort	sid. 7
Sekretess	sid. 7
Tolk	sid. 7
Vårdavgifter	sid. 8
Ekonomiska ersättningar	sid. 8
Deltagare i revidering av riktlinjerna	sid. 9
Bil. 1	Ny lag om hälso- och sjukvård åt asylsökande m. fl.
Bil. 2	Ensamkommande barn
Bil. 3	Formulär till hälsosamtal
Bil. 4	Undersökningar och provtagningar på asylsökande och flyktingar
Bil. 5.	LMA-kort
Bil. 6	Blankett till Migrationsverket avseende ansökan om ersättning för genomförd hälsoundersökning för kvotflyktingar och personer som har fått uppehållstillstånd på grund av anknytning

Riktlinjernas syfte

Riktlinjernas syfte är att ge information och råd i mottagandet av asylsökande och flyktingar i första hand inom primärvården i Landstinget Sörmland. Dokumentet är en revidering av tidigare riktlinjer och den senaste revideringen 2009 omfattar hela hälso- och sjukvården. Landstingsfullmäktige beslutade den 10 mars 2009 revideringen så att papperslösa och gömda flyktingar omfattas och ges samma rättigheter till hälso- och sjukvård samt tandvård som asylsökande i övrigt. Den hälso- och sjukvård samt tandvård som Landstinget Sörmland ansvarar för ska behandla alla patienter i behov av akut eller omedelbar nödvändig vård lika, oavsett betalningsförmåga.

Kulturmöten

För att mötet med människor från andra länder i en redan utsatt situation ska bli så bra som möjligt krävs att kommunikationen och kontakten fungerar väl. Synen på hälsa och sjukdom skiljer sig åt mellan olika kulturer och det är bra att känna till hur vården fungerar i patientens hemland. Vad har patienten för bakgrund? Familjestrukturer, utbildning, ställning är också faktorer som formar identiteten och vårt sätt att agera och tänka.

Migration

Ordet migration betyder folkförflyttningar inom eller mellan länder och begreppet rymmer följaktligen både flyttning från (emigration) och flyttning till (immigration) ett land.

Migrationsverket, MIV

Migrationsverket är Sveriges centrala utlänningsmyndighet och ansvarar för

- tillstånd eller visum för besök
- tillstånd för bosättning
- asylprocessen
- medborgarskap
- stöd till frivillig återvandring
- internationellt arbete inom EU, UNHCR och andra samverkansorgan
- att alla berörda myndigheter samverkar på bästa sätt (polis, ambassader konsulat.)

Migrationsverket ska till berört landsting lämna uppgifter om utlänningar som omfattas av lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m. fl. och som har etablerat boende inom landstinget eller som i annat fall vistas inom landstinget.

Uppgifter ska avse namn, födelsedatum, adress, språk, ärendenummer hos Migrationsverket och i förekommande fall, familjemedlemmar.

På Migrationsverkets hemsida kan du läsa om asyl och flyktingar, om Sveriges flyktingpolitik, vem som får asyl, ett asylärendes gång med mera. Det går också att direkt, kostnadsfritt, beställa eller ladda ner en hel del informationsmaterial.

Webbadress: www.migrationsverket.se

Boendeformer

Ankomstboende

Ankomstboende är ett korttidsboende (i max ca 1 v) i väntan på beslut från MIV om den asylsökande skall flyttas till förläggning eller få snabb behandling på sin asylansökan.

Anläggningsboende, ABO

Boende som Migrationsverket erbjuder asylsökande under väntetiden, normalt en lägenhet i ett hyreshus.

Eget boende, EBO

Eget boende är när asylsökande ordnat boende hos släktingar, vänner eller på annat sätt.

Förvar

Förvar är en enhet där personer man befärdar ska avvika vistas inlåst i väntan på avvisning. Där kan även finnas personer med oklar identitet.

Boendeformer i Sörmland

I Flen driver MIV förvar och eget boende.

I Vingåker har MIV en anläggningsfilial. Över hela länet bor också asylsökande i eget boende.

Landstingets åtagande för asylsökande, kvotflyktingar, anknytningar samt papperslösa och gömda

Personer som har fyllt 18 år:

- Omedelbar sjukvård enligt 4 § hälso- och sjukvårdslagen och omedelbar tandvård enligt 6 § tandvårdslagen samt sjukvård och tandvård som inte kan anstå.
- Preventivmedelsrådgivning, mödrahälsovård, förlossningsvård, vård vid abort
- Vård och åtgärder enligt smittskyddslagen.

Personer som inte har fyllt 18 år:

- Hälso- och sjukvård samt tandvård på samma villkor som barn och ungdomar bosatta inom landstinget.
- I de fall föräldrabehandling är nödvändig för barnets vård inom barn och ungdomspsykiatri bör landstinget erbjuda detta.

Papperslösa och gömda barn

- Överenskommelsen omfattar även personer under 18 år som vistas i landet utan att vara bosatta här och som tidigare har omfattats av lagen om mottagande av asylsökande.

Ensamkommande barn

- Hälso- och sjukvård samt tandvård på samma villkor som barn och ungdomar bosatta inom landstinget. Bilaga 2.

Samtliga

- Hälsosamtal

Papperslösa och gömda flyktingar

Personer som har fyllt 18 år:

Landstingsfullmäktige har beslutat att inom den hälso- och sjukvård samt tandvård som Landstinget Sörmland ansvarar för, ska även papperslösa och gömda flyktingar få nödvändig vård på samma villkor som gäller för asylsökande d. v. s:

- Omedelbar sjukvård enligt 4 § hälso- och sjukvårdslagen och omedelbar tandvård enligt 6 § tandvårdslagen samt sjukvård och tandvård som inte kan anstå
- Preventivmedelsrådgivning, mödrahälsovård, förlossningsvård, vård vid abort
- Vård och åtgärder enligt smittskyddslagen.

Primärvårdens ansvar

Primärvården ansvarar för att asylsökande, papperslösa och gömda får den sjukvård och den förebyggande vård de har rätt till enligt ovanstående åtagande. Primärvården har också ansvar för att genomföra hälsosamtal på asylsökande samt på kvot/anknytningsflyktingar där informationen kommer från kommunerna. Vid frågor av social karaktär får varje asylsökande hjälp av en handläggare på MIV.

Barn i flyktingmottagandet

Barn som kommer till Sverige som asylsökande eller flyktingar har ofta ett stort behov av stöd under de första åren i Sverige. Det är angeläget att tidigt uppmärksamma dem och med hänsyn till individuell situation ge särskilt stöd.

Barnen är de mest utsatta och oskyldiga offren när det gäller krig och katastrofer. Våld och hot mot barn och familjemedlemmar, separationer och flykt stör barnets normala utveckling. Ju yngre barnen är desto allvarigare är risken för fortsatt ohälsa. Hälsosamtalet bör erbjudas snarast efter ankomsten till Sverige och kräver särskild kompetens.

Barnhälsovården 0-6 år

Det är viktigt att BVC har god kontakt och fungerande samverkansrutiner med flyktingmottagningen i kommunen. När den första hälsoundersökningen av barnet är utförd bör flyktingmottagningen skicka journalkopia/meddelande till barnavårdscentralen, där en BVC-journal upprättas.

Flyktingbarn och deras familjer kräver alltid särskilt stöd. Det är viktigt att använda tolk vid alla kontakter med familjen. Ett psykosocialt arbetssätt är nödvändigt i arbetet kombinerat med den medicinska bedömningen. Omfattningen av omhändertagandet varierar och anpassas utifrån barnets bakgrund, häsohistoria och familjesituation.

En BVC-sjuksköterska med ansvar för många flykting- och invandrarbarn har en ökad vårdtyngd och behöver ha särskild tid avsatt för uppgiften. Hon bör även ha särskild kompetens om flyktingfamiljer och deras speciella situation. Arbetet med flyktingfamiljer är engagerande och känslomässigt krävande. BVC-sjuksköterskan arbetar oftast ensam i kontakten med familjerna och behöver därför professionell handledning.

På barnavårdscentralen erbjuds individuellt hälsosamtal och undersökning utifrån barnets ålder enligt BVC-programmet och med BVC-journalen som grund, men anpassat till barnets situation och behov. Sjuksköterskan bör vid den första kontakten informera föräldrarna om vad BVC-verksamheten erbjuder och vid behov förmedla kontakt med andra vårdgivare eller samhällsfunktioner.

Skolhälsovården 6-12 år

Att genomföra hälsosamtal är landstingets ansvar. I de fall skolhälsovården genomför hälsosamtal på skolbarn ska överlämnandet ske i dialog och vara överenskommen. Barn kan inte avkrävas hälsosamtal för att få gå i skolan.

Skolhälsovården ansvarar för hälsovård i enlighet med Socialstyrelsens riktlinjer för skolhälsovården. I ansvaret ingår att komplettera vaccinationsskyddet upp till motsvarande svenska barns skydd. Se särskild överenskommelse mellan landstinget och länets kommuner.

Hälsosamtal asylsökande

Hälsosamtalet är frivilligt men viktigt, det är ett bra tillfälle att:

- uppmärksamma personer som är i behov av omedelbar vård
- ge information om hur vår hälso- och sjukvård fungerar
- uppmärksamma eventuella behov av smittskyddsåtgärder
- att fånga uppgifter om den asylsökandes hälsa och vaccinationer.

Migrationsverket informerar de asylsökande om landstingets åtagande för viss hälso- och sjukvård. Oavsätt val går uppgift om detta till Flyktningmottagningen på Flens vårdcentral som därefter informerar den ansvariga distriktssköterskan där den asylsökande bor.

Fakturaunderlag för genomfört hälsosamtal lämnas till receptionen för registrering i BMS. Redovisningsenheten skickar löpande förteckning över hälsosamtal och asylsjukvård till Flyktningmottagningen i Flen som debiterar Migrationsverket. Se Avgiftshandboken Asylsökande Flik 28 B.

Bilaga 3. Formulär till hälsosamtal

Bilaga 4. Undersökningar och provtagningar på asylsökande och flyktingar

Hälsosamtal kvotflyktingar och anknytningar

I samarbete med FNs flyktningkommissarie (UNHCR) tar Sverige varje år emot ett förutbestämt antal personer i behov av skydd. Dessa personer är utvalda och prioriterade och har permanent uppehållstillstånd när de kommer till Sverige.

Kommunen informerar landstinget om nyanlända kvot och anknytningsflyktingar. Landstinget bör erbjuda hälsosamtal av smittskyddsskäl.

Efter genomförd undersökning/provtagning faktureras Migrationsverket i Norrköping och registreras i BMS som 0 kr besök. Se Migrationsverkets blankett Bilaga 6.

Kopia på blanketten skickas till Laila Nygren Samlad redovisning MSE.

Läkarintyg om hälsotillstånd

Ibland begär den asylsökande eller dennes advokat läkarintyg. Det är framförallt i avvisningsärenden.

Vid dessa tillfällen är nedanstående viktigt att beakta:

- Det ska stå vad intyget är till för
- Endast sakförhållanden ska redovisas
- Timtaxa
- Kontant betalning

- Om intyget gäller avslag ska det stå om patienten klarar resa hem
- Prioriteras som övriga intyg

Se SOSFS 2005:29 (M), Socialstyrelsens föreskrifter om utfärdande av intyg inom hälso- och sjukvården m.m.

Kontaktpersoner

För närvarande har flyktingmottagningen på Flens vårdcentral uppdraget att förmedla namn och adress på de asylsökande som flyttar inom eller till annat län samt förmedla vilka som tackat ja till hälsosamtal.

Vid minst en vårdcentral inom varje länsdel ska det finnas en i invandrarfrågor väl informerad sjuksköterska. Dessa är sedan kontaktpersoner och konsulter till andra vårdcentraler inom sina länsdelar.

Kontaktpersonerna bildar tillsammans med sjuksköterska från flyktingmottagningen vid Flens vårdcentral, tjänsteman från Lednings- och verksamhetsstöd hälso- och sjukvård, Utvecklingsenheten (sammankallande) ett nätverk för asylfrågor inom primärvården och brukar träffas 2-4ggr per år. Se deltagare sid. 9.

Inom ramen av Hälsoval Sörmland kommer avtal att upprättas med utvalda vårdenheter inom respektive kommun.

LMA-kort

Migrationsverkets LMA-kort ges till utlänningar som omfattas av lagen om mottagande av asylsökande (LMA) och som är inskrivna i Migrationsverkets mottagningssystem.

Kortets giltighetstid kan variera mellan 3 och 6 månader. Om giltighetstiden har gått ut så ska patienten uppmärksammas på detta och betraktas som utländsk medborgare som får betala enligt prislista.

Observera att personer kan bo kvar på förläggning även efter det att de fått permanent uppehållstillstånd (vilket innebär att de har fått de fyra sista siffrorna i sitt personnummer.) Dessa personer har fortfarande ett giltigt LMA-kort att uppvisa och då gäller överenskommelsen.

Bilaga 5. LMA-kort

Papperslösa och gömda flyktingar

Patientens identitet är för hälso- och sjukvården viktigt enbart för att garantera medicinsk säkerhet i vård och behandling genom god kommunikation och säkerställande av kontaktväg. Arbete pågår med berörd systemförvaltning angående registrering av besök eller vårdtillfälle.

Sekretess

Sekretesslagarna gäller. Personal får inte föra information vidare till Polismyndighet eller Migrationsverket. Uppgifterna till Polismyndighet, Åklagarmyndighet, Kronofogdemyndighet eller Skatteverket lämnas endast på anmodan och bara då enligt Lag om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område (LYHS) SFS 1998:531 kap 2. 11 §, punkt 1.

Ovanstående regler gäller även för papperslösa och gömda.

Tolk

Tolk beställs hos landstingets tolkförmedlare.

Använd endast i nödfall anhöriga, framförallt inte minderåriga barn, som tolkar.

Vid beställning av tolk till asylsökande används flyktingmottagningens kundnummer, se avgiftshandboken, kapitel om asylsökande.

Använd gärna telefontolk.

Observera att i Landstingets Sörmland sjukvårdsrådgivning ingår rådgivning på arabiska tfn 0771 – 77 33 77 och bosniska/serbiska/kroatiska 0771 – 77 22 77. Tjänsten är tillgänglig vardag dagtid samt två kvällar. Kompetent personal kan även vara behjälplig med tolkning vid rådgivning och akuta situationer på mottagningen, OBS ej alternativ för tolkservice.

Tala genom tolk

- diskutera aldrig över patientens huvud
- tolken har tystnadsplikt
- acceptera inte att tolken uttrycker egna värderingar
- tolkens mobiltelefon ska vara avstängd under pågående tolkning

Tänk på att

- tala direkt till patienten
- tolken översätter allt som sägs i rummet
- inte använda för långa meningar
- samtal genom tolk tar längre tid

Vårdavgifter

De asylsökande betalar särskilda vårdavgifter utifrån nationellt beslut, se Avgiftshandboken, flik 28 B om asylsjukvård.

För att den asylsökande ska få nedsatta avgifter ska giltigt LMA-kort visas. Vid tveksamhet kontakta Migrationsverket 0771-235 235.

Papperslösa och gömda flyktingar

Betalar samma vårdavgifter som asylsökande utan att kunna uppvisa giltigt LMA-kort. Registrering kommer att ske med särskilt nummer enligt kommande BMS rutiner.

Ekonomiska ersättningar

Ersättning från Migrationsverket

Ersättningen från staten till landstinget baserar sig på schablonersättningar och antal asylsökande i länet och utbetalas kvartalsvis i efterskott via MIV. Schablonersättningens storlek beror på den asylsökandes ålder. Ersättningen inkluderar tolkkostnader, hjälpmedel och transport eller sjukresa i samband med vård.

När det gäller papperslösa och gömda tar Landstinget Sörmland ansvar för vårdkostnaderna.

När en patient får vård till en kostnad över 100 000 kr för en vårdkontakt lämnar staten via MIV ersättning för kostnaden som överstiger 100 000 kr. Flyktingmottagningen på Flens vårdcentral ansvarar för ansökan.

Ersättning utgår för vård av personer som fått permanent uppehållstillstånd och som redan vid ankomsten till Sverige hade ett varaktigt vårdbehov. Ett antal kriterier ska uppfyllas.

Har du funderingar om patient som du tror kan uppfylla kriterier för särskild ersättning så kontakta Flyktingmottagningen på Flens vårdcentral för diskussion.

Deltagare i revidering av riktlinjerna:

Nedanstående personer har helt eller delvis medverkat vid revideringen och är också personer som du kan vända dig till vid frågor.

Primärvårdens asylgrupp:

Helen Äng, distriktssköterska Nyköping

Ingrid Carlstedt, distriktssköterska Nyköping

Bo Simon, distriktssköterska Strängnäs

Elisabeth Rönnblom, distriktssköterska Katrineholm

Maria Måsén, distriktssköterska, Katrineholm

Marie Lidåker, distriktssköterska Vingåker

Kerstin Nordegren, distriktssköterska Eskilstuna

Ildiko Toro, distriktssköterska Eskilstuna

Gun Mölldahl, distriktssköterska Eskilstuna

Niclas Lindholm, sjuksköterska flyktingmottagningen Flens vårdcentral

Elin Sandberg, sjuksköterska barnhälsovård Flens vårdcentral

Maria Jörgensen, planeringssekreterare, Lednings- och verksamhetsstöd Hälso- och sjukvård Utvecklingsenheten

Övriga:

Agneta Ehrlemark, samordnande sjuksköterska BHV. Barn i flyktingmottagandet

Carl-Gustaf Sundin, smittskyddsläkare. Undersökningar och provtagningar